

Öncü İşçi

Devrimci İşçi
Partisi'nin merkezi
yayın organı
Gerçek gazetesinin
ücretsiz ekidir
Sayı: 3

İşçi sınıfının burjuvazinin ideolojik hâkimiyetinden kurtulması için mücadele ediyoruz. Öncü İşçi sayfaları işçilere içinde yaşadığımız sömürüye dayanan sınıf toplumunun gerçeklerini ve çözüm yollarını açıklamak, işçileri sınıfın öncüsü olma yolunda bilimsel sosyalizm ile donatmak için hazırlanıyor.

İşçinin Sözlüğü

Toplumsal cinsiyet:

Kadın erkek eşitsizliğini savunanlar, kadının ikinci cins olarak ezilmesini kadın ve erkek arasındaki doğal farklılara dayandırıyorlar. Böylece de bugünkü durumun kaçınılmaz olduğu sonucuna varmaya çalışıyorlar. Ancak ne kadınların ezilmesi kaçınılmazdır ne de ezilmenin nedeni her insanın sahip olduğu cinsiyetin kendisidir. Çünkü cinsiyet, yalnızca kadın ve erkek arasında biyolojik ve fizyolojik farklılıkları ifade eder. Bu farklılıkların belki de en belirleyici olanı kadının doğurgan olmasıdır. Ancak doğurganlık kendi başına eşitsizliğin nedeni değildir. Yalnızca kadını çocukların büyütülmesi ve işgücünün varlığının sürdürülmesi ile ilgili olarak özel bir konuma yerleştirir. Bu haliyle de cinsiyete dayalı işbölümünün oluşmasına yol açar. Ancak mesele bu işbölümünün biyolojik bir işbölümünden toplumsal bir işbölümüne dönüşmesi, bunun sonucunda eşitsiz bir temelde ortaya çıkmasıdır ve kaçınılmaz olmayan da işte budur.

Dolayısıyla kadının ezilmesinin kökeni biyolojik değil toplumsaldır. Eşitsizliği doğuran da cinsiyet değil toplumsal cinsiyettir. Yani şüphesiz ki anne bebeği emzirecektir. Bu annenin biyolojik özelliğinin kaçınılmaz sonucudur. Ancak bebeğin bezini değiştirmekten, yemek yapıp bulaşık yıkamaya kadar ev içinde yapılan işlerin kadının üzerine yıkılmasının hiçbir biyolojik gerekçesi olamaz. İşgücünün varlığının sürdürülmesinin bir parçası olan yemek yapma, bulaşık yıkama, ütü gibi ev işlerinin ücretsiz biçimde kadın tarafından yapılması ücretin düşük tutulmasını olanaklı kılan bir faktördür ve bu evdeki erkek kadar patronun da işine gelir. Çünkü bu işleri evde kadın yapmıyor olsaydı toplum bunları başka biçimde yapmak zorunda kalacak ve maliyetine katlanacaktı.

Cinsiyete dayalı eşitsiz iş bölümü ise kadının ezilmesini meşrulaştırır. Oysa farklı türden üretim ilişkilerinin hakim olduğu, çocuk bakımının ve türün devamının toplumun bütünü tarafından üstlenildiği koşullarda kadın ve erkek arasındaki biyolojik farklılıklar farklı bir anlam kazanacaktır.

Bu koşullar cinsler arası eşitsiz işbölümünün ve erkek egemenliğine yol açan bütün toplumsal ilişkilerin köklerini sarsacak ve kaçınılmaz gibi görünen cinsler arası eşitsizliğin ortadan kalkmasının toplumsal ayaklarını kuracaktır.

Emek gücü ve emek gücünün yeniden üretimi:

Bütün toplumlarda tüm üretimin kaynağında emek vardır. İşçilerin emeği ile demir, çimento, plastik, cam birleşir bina olur, köprü olur, otomobil olur, beyaz eşya olur. Toprakta yetişen buğday emekle un olur ekmek olur sofraya gelir. İşçinin kullandığı aletler ve makineler de sonuçta birer emek ürünüdür. Emek gücü ise işçinin mal ya da hizmet üretimi yapabilme kapasitesidir. Patronun işçiye ücret ödeyerek kiraladığı şey işçinin üretim yapma kabiliyetidir. Bu anlamda emek gücü kapitalist toplumdaki tüm diğer metalar (piyasada alınıp satılan mal ve hizmetler) gibi bir metadır. Patron işçiye emeğinin karşılığını değil, emek gücünün karşılığını verir. İşçi üretim yaparken yıpranır, ertesi gün üretime devam edebilmesi için emek gücünü yeniden üretmesi gerekir. Bunun için barınması, dinlenmesi, yiyip içmesi ve çocuklarına bakıp onları büyütürken gelecek kuşakların da emek gücü olarak gelişmesini sağlaması gerekir. Emek gücünün yeniden üretimi işte tüm bu faaliyetleri kapsar. Bugün bu faaliyetlerin çoğu ev içinde ve çoğunlukla kadın tarafından yapılmaktadır. Patron, işçiye emek gücünü yeniden üretebilmesi için gerekenlerin asgarisini vererek çalıştırır ama bunun karşılığında işçinin tüm emeği patronun olur. İşte sömürünün temel kaynağı budur.

Pozitif ayrımcılık:

Eşit konumda olmayan gruplara mensup kişilere, eşitsizliği gidermek ya da hafifletmek gibi olumlu amaç doğrultusunda ayrıcalık tanınmasıdır. Devrimci İşçi Partisi'nin tüzüğünde kadınlar ve işçiler için pozitif ayrımcılık uygulanması esas alınmıştır. Örneğin parti içi bir seçim yapıldığında eşit oy alan üyeler arasından işçi ve/veya kadın olan üyenin seçilmesi bir pozitif ayrımcılık örneğidir.

İşçinin Programı

İnsanlığın yarısı kadınlar, binlerce yıldır sırf kadın oldukları için erkek egemen ezme ve tahakküm sisteminin baskısı altında yaşamaktadırlar. Bu tahakküm, solda genellikle sanıldığı aksine sadece "feodal" bir baskı biçimi değildir, kapitalist toplum tarafından devralınmış ve bazı eski biçimlerin tasfiyesine paralel olarak yeni ezme biçimlerinin ortaya çıkması temelinde sermayenin hakimiyeti ile iç içe geçmiş bir toplumsal sistemdir. İçinde yaşadığımız toplumda bütün kadınlar ezilmektedir. Kadınların kurtuluşu için erkek egemenliğinin bütün sebep ve sonuçlarını ortadan kaldıracak mücadele bugünden başlayacaktır. Ama bu zulüm sisteminin kökleri maddi hayatta, aile ve toplum içi cinsiyetçi işbölümünde ve ev içindeki görünmeyen emekte yatar. Dolayısıyla, ka-

dınların kurtuluşu aynı zamanda kapitalist iktidarın devrilmesini, özel mülkiyetin kaldırılmasını, kolektif bir ekonominin gelişmesini gerektirir. Öyleyse, bu mücadelenin öncülüğünü, hem sınıfsal hem de cinsel olarak çifte ezilme yaşayan ve erkek egemen kapitalist sistemin sürmesinden hiçbir çıkarı olmayan işçi ve emekçi sınıflardan kadınlar yapacaktır. Devrimci İşçi Partisi, kadınların kurtuluş mücadelesine hem kendi pratiğinde ve parti içi ilişkilerinde, hem de kadın kurtuluş hareketine destek vererek yandaş olacaktır. Bu mücadele aynı zamanda eşcinsel, transseksüel gibi cinsel yönelimleri dolayısıyla baskı altına alınan, horlanan, aşağılanan bütün grupların hâkim erkek egemen sistem karşısında savunulmasını da içerecektir.

İşçinin Programı ve İşçinin Tüzüğü bölümleri Devrimci İşçi Partisi'nin Program ve Tüzüğü'nden alıntıdır

İşçinin Tüzüğü

Madde 12:

Parti organlarının yapılacak tüm görevlendirmelerde, aynı niteliklere sahip üyeler arasında, parti faaliyetinde daha aktif rol oynayıp daha fazla sorumluluk almaları amacıyla, kadınlara ve işçilere pozitif ayrımcılık uygulanır.

Öncü İşçi ne diyor?

Kadınların ezilmesi doğal değil, tarihsel ve toplumsaldır

Yapılan çeşitli bilimsel araştırmalar, insanlığın en azından belirli bir aşamasına kadar erkek egemenliğinden söz edilemeyeceğini gösteriyor. Buna rağmen cinsiyete dayalı işbölümü insanlık tarihi kadar eskidir ve esas olarak kadının doğurganlığından kaynaklanmaktadır. Bebeğin anneye bağlılığı nedeniyle kadın ev ve çevresinde yapılacak çeşitli işlerin, erkekler ise ev dışındaki işlerin sorumluluğunu üstlenmişti. Her iki alanda yapılan işler de yaşamın devam ettirilebilmesi için aynı derecede öneme sahip olduğundan, bugün olduğu gibi kadınların yaptığı işlerin aşağılanması, erkek işlerinin yüceltilmesi gibi bir durum söz konusu olmuyordu. Cinsiyete dayalı bir işbölümü olsa da cinsiyetçi, yani kadınlar aleyhine ayrımcılık yaratacak bir işbölümü yoktu.

Kadın ezilmesinin maddi temeli özel mülkiyettir

Kadın ve erkek arasındaki biyolojik farklılıkların, erkeğin kadın üzerindeki egemenliğine ve bir ezme-ezilme ilişkisine dönmesi, başka bir eşitsizliğin ortaya çıkması ile başlamıştır. Bu eşitsizliğin temeli özel mülkiyettir. Özel mülkiyet beraberinde yeni üretim ilişkilerini getirmiştir ve özel mülkiyetin aile içinde aktarılması mirasa bağlı olduğundan kadınların cinselliği kontrol altına alınmış, kadınlar eve kapatılmıştır. **Kadının ezilmesi her üretim tarzıyla farklı bir biçim altında bütünleşmiştir.**

Erkek egemenliği her üretim tarzı ve sınıflı toplum yapısı ile sıkı dost olmuş, onlardan beslenerek varlığını sürdürmüştür. Yani feodal toplumlarda feodalizmle, kapitalist toplumda da kapitalizmle iç içe geçmiştir. Her bir toplum yapısı doğrultusunda farklı şekiller almıştır. Bu nedenle toplumda hakim sınıfların temsilcisi olan devlet de erkek egemenliğini koruyup kollayan bir yapı olmuştur. Devletin erkek egemenliğine desteğine ilişkin, kadınlara karşı ayrımcı yasalardan, kadın cinayetlerinde uygulanan haksız tahrik indirimine, kadın bedeni ve emeği üzerinden hükümetlerin yürüttüğü politikalara kadar pek çok örnek verilebilir.

Kadının ezilmesi eski alışkanlıkların ürünü geçmiş toplumların kalıntısı değildir

Erkek egemenliği kadınların sistematik olarak boyunduruk altında tutulması anlamına gelir ve tarihin en eski egemenlik biçimlerinden birisidir. Ama bu, geçmişin kalıntılarından ibaret olduğu anlamına gelmez. Erkek egemenliğini ve onun kadınları baskı ve boyunduruk altında tutan uygulamalarını sadece geçmişin kötü bir mirası olarak görmek, bugün aldığı yeni biçimleri görmemizi ve onlara karşı mücadele etmemizi engeller. Geçmişte kız çocuklarının neredeyse hiç okutulmaması, kadınların oy hakkının ve çalışma hakkının olmaması, örtünme zorunluluğu gibi yöntemlerle kadınları baskı altına alan erkek egemenliği, bugün kadın bedenini bir meta haline getirmekte, dayatılan güzellik anlayışı ile kadınları sağlığından edecek derecede baskı kurmakta, hem evde hem işte mesaiye koşmakta, toplumsal hayata daha fazla dahil olan kadınları her alanda taciz ve tecavüz tehdidi ile karşı karşıya bırakmaktadır.

Hangi sınıftan olursa olsun bütün kadınlar ezilir

Erkek egemenliği farklı dereceler ve biçimlerde de olsa bütün kadınları ezer. Burjuva bir kadın da ezilir, o da kendi sınıfından erkeklerden, burjuva erkeklerden daha aşağı konumdadır. Ama aynı zamanda burjuva kadın, sınıfsal konumu nedeniyle işçi kadınları sömürmekte, ezmektedir. Sadece sınıfsal olarak değil, kadın olarak karşılaştığı durumlarda da ezer, sınıf çıkarımı ön planda tutarak işçi kadınla karşı karşıya gelir. Mesela kadın bir patron da hamile kaldı diye ya da çocuğu hastalandığında hastaneye götürüp işe gelmediği için kadın işçiyi işten çıkarır, vb. Ancak o da hem kendi sınıfından hem de işçi sınıfından erkeklerin taciz, tecavüz, şiddet gibi çeşitli tehditleri ile karşı karşıyadır. O nedenle bu erkek egemen toplumda farklı biçimler ve derecelerde olsa da bütün kadınlar ezilir. Tabii patronlar sınıfının kadınları erkek işçileri işçi oldukları için sömürmekte ve ezmektedirler. Bu karşılıklı ezen ve ezilen konumları toplumsal hayatın karmaşık yanlarından biridir.

Kadınların ezilmesinin sona ermesinin koşulu özel mülkiyetin ortadan kalkmasıdır

Kadınların ezilmesinin sosyo-ekonomik temelinin esas olarak özel mülkiyette ve emek gücünün yeniden üretiminde yattığını söyledik. Bu maddi temel ortadan kaldırılmadan, cinsiyetçi işbölümünün son bulması ve kadınların kurtuluşu mümkün değildir. Ev içinde cinsiyetçi işbölümü, evde kadınların omuzlarına yüklenen çamaşır, bulaşık, yemek, ütü, temizlik, çocukların ve yaşlıların bakımı gibi işlerin toplum tarafından üstlenilmesi ile ortadan kaldırılabilir. Yani ortak yemekhaneler, kreşler, hasta ve yaşlılar için bakım merkezleri, çamaşırhaneler, dikim evleri vb. açılması ile mümkün olabilir. Karşılıksız olarak kadınların ev içindeki emeğini görünmez kılan, bu şekilde hem işgücü maliyetini düşük tutan hem de kadınların üretim ilişkileri alanına, toplumsal hayata katılımını kontrol altında tutan sınıflı toplum yapısı yani kapitalizm ve özel mülkiyet devam ettiği sürece ev işlerinin bu şekilde toplumsallaştırılması mümkün değildir. O nedenle kadınların kurtuluşunun önkoşulu, maddi temellerinin oluşmasını, sınıfların ortadan kalkmasını, yani kapitalizmin yıkılmasını, yerine özel mülkiyete değil toplumsal mülkiyete dayalı bir toplum yapısının kurulmasını gerektirir.

Kapitalizmin yıkılması şart olsa da bu toplum içinde de haklarımız için mücadele etmek gerekir

Kadınların kurtuluşunun sınıflı toplumlarda tam olarak mümkün olmaması, şimdi bir şey yapmamıza gerek yok, sosyalizmi bekleyelim demek değildir. Bu düzende evli kadının, bekâr kadının, boşanmış kadının, işçi kadının, işsiz kadının, öğrenci kadının, çocuklu kadının, çocuksuz kadının, hatta ailesinin biricik kızı olanın bile kadın olmaktan kaynaklı kendine has sorunları vardır. İşçi sınıfı politikası, bugünden her türlü ezme biçimini karşısına almayı, elde edebileceği bütün kazanımlar için mücadele etmeyi gerektirir. Şiddet, taciz, tecavüz gibi durumlarda caydırıcı ağır cezaların uygulanmasını sağlamaktan eğitim hakkına, kaç çocuk doğuracağına, doğurup doğurmayacağına karar vermektan doğum izni hakkına, erkekler için kadına devredilemez babalık izni hakkından iyi aydınlatılmış sokaklara bir dizi talep ve daha başkaları bugünden verilmesi gereken mücadele örneklerinden bazılarıdır.

Kapitalizmde kısmi kazanımlar, elde edilen haklar bile kalıcı olarak güvence altına alınmaz, her zaman kapitalizmin tehdidi ile karşı karşıyadır. Bu nedenle kısmi kazanımlar için mücadele ederken erkek egemen kapitalist sistemin sınırlarını teşhir ederek kadın kurtuluş mücadelesini nihai kurtuluşa götürecek mücadeleye bağlayacak şekilde örgütlemek gerekir. Yani mücadeleyi bugünden başlatıp kısmi kazanımlarla yürürken kapitalizmin yıkılması ve sınıfsız, sömürsüz bir toplumun kurulması mücadelesine de bağlamak gerekir.

Kadının kurtuluşu emekçi kadınların öncülüğünde gerçekleşebilir

Kadın kurtuluş mücadelesi kapitalizmle karşı karşıya geldiği ölçüde kapitalizmden çıkarı olan burjuva kadınlar, mücadelenin önüne geçecektir. Hatta onlara sınıf atlama hayalleri olan ve düzenle uzlaşma potansiyeli taşıyan orta sınıflardan kadınlar da katılabilir. Dolayısıyla kısmi kazanımlar, bu düzende elde edilebilecek hak ve özgürlükler için bütün sınıflardan kadınlar zaman zaman bir araya gelse bile kadınların kurtuluşunun maddi temeli yani özel mülkiyet, burjuva kadınların sınıf çıkarımının da temeli olduğu için, burjuva kadınların mücadeleyi sonuna kadar götürmesinin koşulları yoktur. Aynı sebepten ötürü bugünden verilecek mücadelede de başından sonuna kadar tutarlı olmaları bile mümkün değildir.

Oysa işçi emekçi kadınlar için durum farklıdır. Onlar hem kapitalizm hem erkek egemenliği tarafından ezilmekte, sömürülmektedir. Çıkarları kapitalizmle de erkek egemenliği ile de uzlaşmaz. Diğer bir deyişle söylemek gerekirse, hem ait oldukları sınıf, işçi sınıfı sömürüden kurtulacağı hem de erkek egemenliğinin maddi koşulları ortadan kalkacağı için çıkarları kapitalizmin yıkılmasından yanadır. Bu nedenle de kadın kurtuluş mücadelesini tutarlı bir şekilde sonuna kadar götürebilecek olanlar, emekçi kadınlardır. Bugünden verilecek mücadelenin yalpalamaması, kısmi kazanımlar için mücadelenin nihai hedefle bağının kurulabilmesi için, emekçi kadınlar sadece kapitalizmle sert bir karşılaşma anında değil, her zaman mücadelenin en ön saflarında olmalı, harekete öncülük etmelidir.

Kapitalizm yıkıldıktan sonra, devrimden sonra da mücadele sürecek

Sosyalist devrim, özel mülkiyetin ortadan kaldırılması ve ev işinin kolektif çamaşırhaneleri kreşler, yemekhaneler, bakımevleri vb ile toplum tarafından üstlenilmesi, kadının kurtuluşunun gerekli koşulu, ama bunlar kendi başına yeterli değildir. Kolektif alanlarda yapılacak işlerin kadın işleri olarak görülmesi, toplum tarafından üstlenilmiş işlerin örgütlenmesinin yine kadınların omuzlarına yüklenmesi olasılığı söz konusudur. Yani, o çamaşırhanelerde, yemekhanelerde, kreşlerde yine hep kadınların çalışması, ya da evden çamaşırını o çamaşırhaneye kim götürecektir, çocukları kreşe kim götürüp getirecek sorusunun cevabının kadınlar olması sorunun başka bir biçimde ve düzeyde devam etmekte olduğunu gösterir. O halde, cinsiyetçi işbölümünün ortadan kalkması için devrimden sonra da mücadele etmek gerekecek. Yalnız cinsiyetçi işbölümü değil, aynı zamanda şiddet, taciz, tecavüz, cinayet gibi kadınların maruz kaldığı baskı ve aşağılanmaların son bulması, erkek egemen toplumun bütün kalıntılarının temizlenmesi için de mücadele devam edecektir.

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nün tarihçesi

1857:

New York'ta günde 15-16 saat çalışmaya zorlanan dokuma işçisi kadınlar, 10 saatlik işgünü ve insanca çalışma koşulları için greve gittiler. Bu grev Amerikan devleti tarafından bastırıldı. Birçok kadın tutuklandı ve öldürüldü.

1908:

Yine New York'ta 15 bin tekstil işçisi kadın, daha kısa çalışma saati, daha yüksek ücret, doğum izni ve oy hakkı için yürüdü. Kullandıkları slogan "Ekmek ve Gül" idi. Ekmek yaşama güvencesini, gül ise daha insanca bir yaşamı simgeliyordu. Mücadele içindeki kadınların diğer işçilerle ilişkilerini kesmek için, işçi kadınları fabrikaya kilitlediler ve fabrikada "bilinmeyen bir sebeple" çıkan yangın sonucu 129 kadın işçi yanarak can verdi.

1909:

Şubat ayının son Pazar günü, ilk kez bazı Avrupa ülkelerinde ve Amerika'da, mücadelede yaşamını yitiren kadınlar anısına eylemler düzenlendi.

1910:

Danimarka'nın Kopenhag kentinde toplanan Uluslararası Sosyalist Kadınlar Konferansı'nda Clara Zetkin bir günün öldürülen kadınlar anısına Dünya Emekçi Kadınlar Günü olarak kabul edilmesini İkinci Enternasyonal'e önerdi. Bu öneri kabul edildi ve 1921'e kadar Şubat ve Mart ayının farklı günlerinde anmalar yapıldı.

1917:

1917:

İşçi kadınlar Rumi takvime göre 23 Şubat, Miladi takvime göre 8 Mart günü, savaşı ve yoksulluğu protesto ederek greve gittiler. Bu grevle birlikte patlak veren Şubat Devrimi sonucunda Rusya'da çar devrildi. Görevi devralan geçici hükümet, kadın işçilerin taleplerini kabul etmek zorunda kaldı. Bu mücadele sonucunda kadınlar oy hakkını elde ettiler.

1921:

Bu büyük greve atıfla, 1921 yılında toplanan İkinci Uluslararası Sosyalist Kadınlar Konferansı, Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nün tam tarihini 8 Mart olarak belirledi ve o tarihten itibaren Dünya Emekçi Kadınlar Günü tüm dünyada 8 Mart'ta kutlanmaya başladı.

1975:

Devam eden mücadelelerin ve yükselen feminist dalganın etkisiyle Birleşmiş Milletler, 8 Mart'ı kadınların uluslararası bir günü olarak resmen kabul etti. Ancak bu emperyalist düzenin bir kurumu olarak

emekçi vurgusunu da kaldırmayı ihmal etmedi ve adını "Dünya Kadınlar Günü" olarak değiştirdi.

Devrimci İşçi Partisi, sadece ilk çıkışına ve adına sadık kalmak amacıyla değil, mücadelenin nihai zaferinin koşullarına vurgu yapmak için 8 Mart'ın Dünya Emekçi Kadınlar Günü olarak anılması gerektiğini savunuyor. Çünkü kadınların ezilmesinin son bulması için buna karşı yükseltilecek mücadelenin kadınların en geniş kesimini kapsamaması elbette önemlidir. Ama bugün erkek egemenliğinin köklerinin sınıflı toplumlarda yattığını, kapitalizmin erkek egemenliğini besleyip büyüten bir

sistem olduğunu söylüyorsak, o zaman kadınların nihai kurtuluşunun sınıfların ortadan kalkması ile kopmaz bağlarını da görmemiz gerekir. Peki bugün içinde yaşadığımız sınıflı toplumda kapitalizme karşı mücadeleyi sonuna kadar hangi kadınlar götürebilir? Kapitalizmden ve erkek egemenliğinden hiçbir çıkarı olmayan kadınlar hangi sınıfa mensuptur? Cevap basit: emekçi kadınlar. Bu sebeple kadınların kurtuluşu, başka kadınlarla birlikte ama mutlaka emekçi kadınların öncülüğünde yükselecek bir mücadelenin eseri olacaktır. Dünya Emekçi Kadınlar Günü adlandırmasında ısrar etmek, işte bu yüzden önemli.

İŞÇİ DEVLETİNDE KADIN

Rusya'da 1917 yılında gerçekleşen Ekim Devrimi'nin ardından kurulan işçi devletinin önünde duran sorunlardan birisi de kadınları köleleştiren cinsiyetçi işbölümünün ve kadınları baskı altına alan düzenlemelerin, toplumsal yapıların ortadan kaldırılmasıydı. Dönemin koşulları, işçi devletinin ayakta kalma mücadelesinin yakıcılığı ve kadın kurtuluş mücadelesinin bağımsız bir alan olarak yükseletilmemiş olması, belli sınırlar ve yetersizlikler getirirse de, işçi devletinin ilk andan itibaren attığı adımları, bugün işçi sınıfı iktidara geçtiği takdirde kadınların kurtuluşunun önünün nasıl hızla açılacağına göstermesi açısından hatırlamakta fayda var.

Peki daha ilk günlerinden itibaren işçi devleti kadınlara ne getirdi?

- Daha ilk günlerinden itibaren "eşit işe eşit ücret" ve 8 saatlik işgünü ilkesini getirdi.
- Köylüye toprak dağıtımında aileyi değil, aile fertlerini esas aldı. Böylece kadınlara da söz ve karar hakkını getirdi.
- Aile yasasına göre eşler birbirine eşit kabul edildi. Eşler isterlerse kendi

soyadlarını kullanabilecekti. İki tarafın da boşanmak istemesi durumunda mahkeme kararına gerek olmadan, tek tarafın talebi olması durumunda ise mahkeme kararıyla boşanma işlemi gerçekleştiriliyordu. 1926'da çıkan yeni bir yasa ile boşanma tek tarafın talebiyle de mahkeme olmaksızın gerçekleştirilebilir hale geldi.

- 1920 yılında kürtaj yasal bir hak olarak tanındı. Böylece işçi devletinde kadın çocuk sahibi olup olmama konusunda, kendi bedeni ve yaşamı üzerinden söz sahibi oldu.

- Evde kadının görevi olarak görülen çocukların bakımı, yemek, çamaşır gibi ev işlerinin toplumsallaştırılması için adımlar atıldı. Yemekhaneler, kreşler, çamaşırhaneler açıldı.

- Evlilik süresince edinilen malların ortaklığı kuralı getirildi.

- Kadınlar doğum öncesi ve sonrası toplam 16 hafta ücretli izin hakkına sahip oldu.

- Kadınları toplumsal hayatın, üretimin içine çekebilmek, toplumdaki geri bırakılmış konumları ile mücadele edebilmek için okuma-yazma ve meslek edindirme kursları anlamında ciddi bir çalışma yapıldı. Çünkü "eşit işe eşit ücret" bir ilke olarak kabul edilmiş olsa da kadınların daha az ka-

lifiye işlerde çalışmalarından dolayı ücretleri erkeklerin ücretlerinin çok gerisindeydi.

- Kadınlara devrimin hemen ardından siyasal alanda da erkeklerle eşit seçme ve seçilme hakkı tanındı. Oy hakkını bile yeni kazanmış kadınların, herhangi bir seçimde aday olmasını teşvik etmek için bilinçli bir çaba harlandı.

Hızla sağlanan bu haklara kadınların sahip çıkması ve bu hakları kullanması için kadınları sahip oldukları haklarla ilgili bilgilendirecek propaganda kampanyaları düzenlendi.

Ekim Devrimi'nin iki büyük önderinden biri olan Trotskiy, SBKP programının bu yaklaşımını "Eski aileden yeni aileye" başlıklı yazısında şöyle açıklıyor: "Sovyet devletinde erkek ve kadınların siyasal eşitliği, problemlerden biriydi ve en basitiydi. Onu daha güçlü bir problem izledi: Kadın ve erkek işçilerin fabrika, atölye ve sendikalarda eşitliğini sağlamak ve bunu erkeklerin kadınlara zarar veremeyeceği bir şekilde yapmak. Ne var ki kadın ve erkeğin aile içinde fiili eşitliğini sağlamak çok daha fazla çaba gerektiriyordu. Bunu gerçekleştirmeden önce evcil alışkanlıklarımızda devrim yapmak gereği vardır ve besbelli ki

aile içinde erkekle kadın arasında hem normal alanda hem de hayat şartları açısından fiili bir eşitlik olmadıkça, böyle bir eşitlikten sosyal çalışmalarda ve politikalarda olsun ciddiyetle söz etmek yersizdir. Bir kadın ev işlerinde kösteklenip, ailenin bakımına, yemek ve dikiş işlerine kösteklenip saplanıp kaldıkça onun tüm sosyal ve politik hayata katılma şansı baştan dumura uğramıştır."

İşte devrimin ardından işçi iktidarının kadınlar için getirdiği tüm yasal düzenlemeler ve attığı adımlar bu politik hattın ürünü olarak görülmelidir. Ancak ne yazık ki devrimin başka ülkelere yayılmaması, iç savaşın yıkımı ve işçi devletinin bürokratikleşmesinin etkisiyle kadınlar sahip oldukları bazı hakları kaybetmiş ya da fiilen kullanamaz hale gelmiştir. Bu kadınların kurtuluşu açısından ileri gitmiş bir toplumda eski düzenin ideolojik kalıntılarının ve ortaya çıkan yeni maddi koşulların etkisiyle geriye doğru atılan adımdır. O durumda bile kadınlar birçok kapitalist toplumdan çok daha geniş ve güvence altına alınmış haklara sahipti, yani kendi kurtuluşuna çok daha yakındı. Çünkü devrim kadınların kurtuluşunun maddi koşullarını sağlamıştı.

